

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยศึกษาว่าภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมแนะแนวอาชีพ จะทำให้นักเรียนเลือกอาชีพได้ดีขึ้นหรือไม่เพียงใด

สมมุติฐานการวิจัย

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมแนะแนวอาชีพเลือกอาชีพได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมการแนะแนวอาชีพหลังการทดลอง
3. นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมการแนะแนวอาชีพเลือกอาชีพได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมการแนะแนวอาชีพในระยะติดตามผล
4. นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมการแนะแนวอาชีพเลือกอาชีพในระยะหลังการทดลองได้ดีกว่าในระยะก่อนการทดลอง
5. นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมแนะแนวอาชีพเลือกอาชีพในระยะติดตามผลได้ดีกว่าในระยะก่อนการทดลอง
6. นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมการแนะแนวอาชีพเลือกอาชีพในระยะติดตามผลและระยะหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสมบูรณ์สาธิต มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ปีการศึกษา 2544 – 2545 ที่มีคะแนนการเลือกอาชีพต่ำกว่าตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา มีทั้งหมด 103 คน และมีผู้สมัครใจเข้าร่วมการทดลองทั้งหมด 85 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากเอาจำนวน 50 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากอีกครั้ง เพื่อเข้ากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 25 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามการเลือกอาชีพ
2. โปรแกรมการแนะแนวอาชีพ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาถึงอธิการบดี มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว เพื่อขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังคณะอำนาจการ โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ผู้วิจัยเข้าพบผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสมบูรณ์สาริตเพื่อเสนอวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย

2. ขั้นตอนการแบ่งเป็น 4 ระยะคือ

2.1 ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบสอบถามการเลือกอาชีพ ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ตามความสมัครใจของนักเรียนกลุ่มที่ได้คะแนนการเลือกอาชีพต่ำกว่าตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 103 คน และมีผู้สมัครทั้งหมด 85 คน แล้วสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายมาจำนวน 50 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเพื่อแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 25 คน แล้วนำนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มาทำแบบทดสอบแล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนสอบก่อนการทดลอง (Pretest) โดยทำในวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544

2.2 ระยะทดลอง

2.2.1 กลุ่มทดลองเข้าร่วมการแนะแนวอาชีพ โดยมีผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนวอาชีพตามโปรแกรมแนะแนวอาชีพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 12 โปรแกรม โปรแกรมละ 1 ครั้ง ครั้งละ 50-60 นาที โดยเริ่มทดลองวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 ถึงวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2544 รวมระยะเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง คือ วันอังคาร เวลา 16.00 น. ถึง 16.50 น. และวันพุธ เวลา 15.00 น. ถึง 15.50 น. และนอกเวลาเฉพาะไปศึกษานอกสถานที่ 2 ครั้ง

2.2.2 กลุ่มควบคุม ไม่ได้เข้าร่วมการแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ แต่ดำเนินชีวิตประจำวันตามรูปแบบปกติของการเรียนการสอน ตามหลักสูตรของโรงเรียน

2.3 ระยะหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการเข้าร่วมการแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทำแบบสอบถามการเลือกอาชีพอีกครั้ง โดยทำในวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2544 และตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนการทดสอบหลังการทดลอง (post test)

2.4 ระบุติดตามผล หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองแล้วเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทำแบบสอบถามซ้ำอีกครั้ง โดยทำในวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2544 และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด พร้อมทั้งเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนการทดสอบระยะติดตามผล (follow up)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ผลดังต่อไปนี้

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพเลือกอาชีพได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพหลังการทดลอง
3. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพเลือกอาชีพได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพในระยะติดตามผล
4. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพเลือกอาชีพในระยะหลังการทดลองได้ดีกว่าระยะก่อนการทดลอง
5. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพเลือกอาชีพในระยะติดตามผลได้ดีกว่าระยะก่อนการทดลอง
6. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพเลือกอาชีพในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามสมมุติฐานดังนี้

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 4 และ ภาพที่ 6 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพและกลุ่มควบคุม และแบ่งระยะเวลาของการทดลองออกเป็น 3 ระยะคือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ผลการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวอาชีพมีคะแนนเฉลี่ยการเลือกอาชีพในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลเพิ่มขึ้นสูงกว่ากลุ่มควบคุม เพราะโปรแกรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และนำมาแนะนำแก่นักเรียนในกลุ่มทดลองครั้งนี้ได้มุ่งให้นักเรียนได้

รู้จักตนเอง รู้จักโลกอาชีพ และนำความรู้ดังกล่าวประกอบเข้าในการพิจารณาในการตัดสินใจเลือกอาชีพให้ถูกต้อง และเหมาะสมกับตนเอง

นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพได้เรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ ตามโปรแกรมที่ได้จัดให้ ซึ่งรวมมี 12 โปรแกรม และใช้เวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50-60 นาที และนอกเวลาสำหรับออกไปศึกษานอกสถานที่ 2 ครั้ง กิจกรรมที่จัดในแต่ละโปรแกรม นั้นได้กระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ขั้นตอน และวิธีการเลือกอาชีพอย่างเป็นระบบคือ เริ่มตั้งแต่ให้นักเรียนได้รู้จักชีวิตและการทำงานเช่น การทำงานมีผลต่อชีวิตมนุษย์อย่างไร และคนที่ประกอบอาชีพแต่ละอย่างต้องมีคุณสมบัติอย่างไร จากนั้นก็เรียนรู้การวิเคราะห์ตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพ และวิเคราะห์อาชีพเช่น ลักษณะการทำงาน แต่ละอาชีพ การเตรียมตัวเพื่อเข้าไปประกอบอาชีพแต่ละอย่าง ความก้าวหน้า และความต้องการของตลาดแรงงานแต่ละอาชีพ ให้นักเรียนได้สัมผัสกับสภาพและลักษณะการศึกษาและการทำงาน แต่ละอาชีพจากแหล่งข้อมูลจริง ทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และรับรู้ข้อมูลด้านอาชีพมากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ ทำให้ขาดโอกาสในการศึกษาหาข้อมูลความรู้ด้านอาชีพ ทำให้ความรู้ด้านอาชีพถูกจำกัด

นักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพตลอด 6 สัปดาห์ ทำให้ได้เรียนรู้และเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เกี่ยวกับอาชีพ มีข้อมูลในการตัดสินใจเลือกอาชีพมากขึ้น จึงทำให้วิธีการทดลอง และระยะเวลาของการทดลองส่งผลต่อการเลือกอาชีพ ทำให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิกา ขวัญจรเกียรติ (2543, หน้า 60) ได้ศึกษาผลของการฝึกปฏิบัติการแสดงออกที่เหมาะสมและการฝึกวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองและระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ธนิกา อิงศุวรรณ (2543, หน้า 106) ที่ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์กับการเสนอตัวแบบที่มีต่อการลดภาวะซึมเศร้าด้านสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลของการศึกษาพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. คะแนนการเลือกอาชีพของนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 6 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพเลือกอาชีพได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับ

โปรแกรมการแนะแนวอาชีพระยะหลังการทดลอง ทั้งนี้เนื่องจากว่ากลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการแนะแนว ได้รับรู้และเรียนรู้เรื่องการเลือกอาชีพเป็นอย่างดี เพราะโปรแกรมการแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และนำมาใช้กับนักเรียนในชุดนี้ มีการจัดระบบในการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเลือกอาชีพอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่ให้นักเรียนรู้ว่าอาชีพมีความสำคัญต่อชีวิตของมนุษย์ และต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม รู้จักองค์ประกอบและวิธีการทำงานที่ประสบความสำเร็จ จากนั้นก็กระตุ้นให้นักเรียนได้รู้ว่าคนที่ประสบความสำเร็จในการทำงานคือคนที่ทำงานในอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง และนักเรียนได้รับว่าอาชีพบางอย่างเหมาะสมสำหรับบุคลิกภาพของคนหนึ่ง และบุคลิกภาพของคนหนึ่งไม่เหมาะสมกับทุกอาชีพ คนที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพคือคนที่ประกอบอาชีพเหมาะสมกับตนเอง จากนั้นก็ให้นักเรียนศึกษาข้อมูลเพื่อเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง ทำให้นักเรียนได้รู้จักตนเองในด้านต่าง ๆ มากขึ้น เช่น ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพ และให้รู้จักข้อมูลด้านอาชีพอย่างละเอียดเช่น ลักษณะการทำงานแต่ละอาชีพ คุณสมบัติของผู้ที่ประกอบอาชีพแต่ละอย่าง เงื่อนไขในการเข้าทำงาน การเตรียมตัวเพื่อเข้าทำงาน สถานที่ศึกษา ค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัว ระยะเวลาในการเตรียมตัว เพื่อเข้าสู่อาชีพต่าง ๆ เมื่อนักเรียนรู้จักตนเอง รู้จักข้อมูลด้านอาชีพ แล้วให้นักเรียนใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพให้ถูกต้องและเหมาะสมกับตัวเอง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพจึงไม่มีข้อมูลเพียงพอในการประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพเหมาะสม จึงทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนการเลือกอาชีพสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพียงเพ็ญ จรรย์ (2540, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากลุ่มย่อย เพื่อเพิ่มการใส่ใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มย่อยมีคะแนนการใส่ใจในการเรียนหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วม โปรแกรมกลุ่มย่อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ศรีนรา ประใจ (2538, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการเตรียมตัวประกอบอาชีพ ดัดเย็บเสื้อผ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านปงเคียน อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ผลของการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับชุดการสอนแนะแนวอาชีพมีการเตรียมตัวประกอบอาชีพดัดเย็บเสื้อผ้าเหมาะสมกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปได้ว่าโปรแกรมการแนะแนวอาชีพมีผลกระทบต่อนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพเกิดการเรียนรู้ที่จะวางแผนอนาคต โดยการเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง จึงมีคะแนนการเลือกอาชีพสูงขึ้นในระยะหลังการทดลองแตกต่างกับกลุ่มควบคุมที่มีคะแนนการเลือกอาชีพไม่เปลี่ยนแปลงในระยะหลังการทดลอง

3. คะแนนการเลือกอาชีพของนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพในระยะติดตามผลสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 7 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพเลือกอาชีพในระยะติดตามผลได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมการแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมุ่งความสนใจอย่างชัดเจนไปยังความหมาย ความสำคัญของการเลือกประกอบอาชีพ คือ ให้นักเรียนรู้ว่าการเลือกประกอบอาชีพมีความสำคัญต่อมนุษย์มาก เพราะอาชีพมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อชีวิตของมนุษย์ เพราะเกี่ยวพันกับการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความพึงพอใจในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับสำเนา ขจรศิลป์ (2529, หน้า 2) ที่ว่า อาชีพมีความสำคัญต่อมนุษย์มาก การเลือกอาชีพจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก คนที่เลือกอาชีพเหมาะกับตนเอง ย่อมก่อให้เกิดความสุข ความเพลิดเพลิน ในการทำงานและยังมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมาก ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะกับตนเองแล้ว ก็จะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการทำงาน โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในหน้าที่มีน้อย และยังเป็นภาระทรมานชีวิตอย่างหนึ่งอีกด้วย เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าวนั้น นักเรียนกลุ่มทดลองมีความกระตือรือร้นในการศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกอาชีพตามโปรแกรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยจัดให้ ซึ่งโปรแกรมดังกล่าวนอกจากให้ความหมาย ความสำคัญของการประกอบอาชีพแล้ว ยังมุ่งให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพ จากนั้นยังรู้จักอาชีพหลายอาชีพอย่างละเอียดแล้วพิจารณาระหว่างตัวเอง และข้อมูลด้านอาชีพเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพให้เหมาะกับตนเอง ซึ่งส่งผลให้นักเรียนได้มองเห็นช่องทางที่จะก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงด้วยความมุ่งหวังที่จะมีอนาคตที่ดีต่อไป จึงทำให้การพิจารณาข้อมูล การตัดสินใจเลือกอาชีพ มีการกระทำอย่างรอบคอบเพราะผ่านประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลที่จำเป็น แล้วจึงเป็นผลให้การเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองยังคงสูงอยู่จนถึงระยะติดตามผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนา ธีระพุทธิชัย (2544, หน้า 103) ที่ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกความฉลาดทางอารมณ์และการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนเทคนิคในจังหวัดชลบุรี ผลของการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการฝึกความฉลาดทางอารมณ์ นักเรียนที่ได้รับการฝึกการพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีความฉลาดทางอารมณ์ในระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พวงทอง อินใจ (2544, หน้า 84) ที่ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมประสาทสัมผัสต่อคุณค่าแห่งตนของนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่ได้รับและนิสิตที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัส โดยใช้เทคนิคสัญญาภาพลงแบบองค์รวม ที่มีคะแนนคุณค่าแห่งตน

ในระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ ทำให้เขาขาดโอกาสที่จะศึกษาหาข้อมูลเพื่อเลือกอาชีพอย่างเป็นระบบ ทำให้ความรู้ในการเลือกอาชีพถูกจำกัด เป็นผลให้การเลือกอาชีพไม่มีความมั่นใจในตนเองเหมือนดังกลุ่มทดลอง จึงทำให้คะแนนการเลือกอาชีพในระยะติดตามผลไม่แตกต่างกลุ่มทดลอง

จากเหตุผลที่กล่าวมาจึงทำให้คะแนนการเลือกอาชีพของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะติดตามผล

4. นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ มีคะแนนการเลือกอาชีพในระยะหลังทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 9 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพเลือกอาชีพในระยะหลังการทดลองได้ดีกว่าในระยะก่อนการทดลอง ทั้งนี้เนื่องจากว่าโปรแกรมแนะแนวอาชีพที่จัดขึ้นเพื่อแนะแนวอาชีพให้นักเรียนนั้นได้จัดเป็นระบบ ซึ่งเริ่มตั้งแต่โปรแกรมแรกคือ การปฐมนิเทศก็เพื่อให้นักเรียนได้รู้เกี่ยวกับจุดประสงค์ รู้ขั้นตอนและวิธีการเลือกอาชีพ จากนั้นโปรแกรมต่อไปก็ให้นักเรียนได้รู้จักความหมาย ความสำคัญของการทำงาน และรู้ถึงองค์ประกอบของการทำงานที่ประสบความสำเร็จ จากนั้นก็ให้นักเรียนรู้ถึงหลักการเลือกอาชีพ ซึ่งเริ่มตั้งแต่การสำรวจตนเองและสำรวจอาชีพแล้วพิจารณาความเหมาะสมระหว่างตนเองกับอาชีพ แล้วตัดสินใจเลือกอาชีพให้เหมาะกับตนเอง แต่ละกิจกรรมในโปรแกรมการแนะแนวอาชีพนั้น ล้วนแต่เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ เพราะเนื้อหาที่จัดเข้าในแต่ละโปรแกรมนั้นทำให้นักเรียนเห็นได้ถึงความสำคัญของแต่ละอาชีพ รู้จักแบบแผนขั้นตอน และวิธีการของการทำงานของคนที่ประสบความสำเร็จ รู้ถึงสภาพ และลักษณะการทำงานของคนในอาชีพต่าง ๆ รู้จักตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และบุคลิกภาพที่เด่นของตนเอง และรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ เช่น รู้ลักษณะการทำงานของแต่ละอาชีพ รู้ว่างานแต่ละอาชีพต้องการคนที่มีคุณสมบัติอย่างไร และต้องเตรียมตัวในการประกอบอาชีพอย่างไร ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัว ระยะเวลา และสถานที่ศึกษาเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนรู้เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งอาชีพ และสถานศึกษาจริง จึงเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นผู้ให้นักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพมีความรู้เรื่องอาชีพมากขึ้น จึงทำให้สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ด้วยตนเองอย่างมั่นใจ เป็นผลให้คะแนนการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลอง ระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีณย์ ขจรไชยกุล (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้โปรแกรมการแนะแนวกลุ่มต่อการเพิ่มความพร้อมของการเรียนรู้ โดยการชี้แนะตนเองของนักศึกษาปริญญ์ปีที่ 2 มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลองนักศึกษา

กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวกลุ่มการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุพิชชา กลุ่มบุหงา (2540, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยที่มีต่อการตระหนักในอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยมีคะแนนตระหนักในอนาคตสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพสามารถเลือกอาชีพในระยะหลังการทดลองได้ดีกว่าระยะก่อนการทดลอง

5. การเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มที่ได้โปรแกรมการแนะแนวอาชีพ มีคะแนนการเลือกอาชีพในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 9 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมแนะแนวอาชีพเลือกอาชีพในระยะติดตามผลได้ดีกว่าในระยะก่อนการทดลอง เพราะฉะนั้นนักเรียนกลุ่มทดลองได้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปใช้จริง จึงมีความคงทนถึงแม้จะเว้นระยะ 2 สัปดาห์ ในระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองยังมีคะแนนการเลือกอาชีพสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง เนื่องจากว่าข้อมูลที่ได้จากการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวอาชีพนั้น ส่วนมากเป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลจริง มีความน่าเชื่อถือและสามารถเอาไปใช้ในการวางแผนพัฒนาตนเอง เพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพในอนาคต เพื่อให้ชีวิตมีความหมาย มีคุณค่าในสังคม โดยการเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง ตลอดจนปฏิบัติตามแนวทางที่ได้เลือก จึงส่งผลให้แม้ภายหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ นักเรียนกลุ่มทดลองก็ยังยึดถือแนวทางและปฏิบัติตามแบบแผนของการแนะแนวอาชีพที่ได้เข้าร่วม พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพไว้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้ต่อไป ระยะก่อนการทดลองนั้นนักเรียนไม่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพจึงทำให้ไม่รู้แนวทางและวิธีการเลือกอาชีพที่ถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้นคะแนนการเลือกอาชีพจึงต่ำ ทำให้คะแนนการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มลวดี สายจำปา (2543, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และกิจกรรมกระจำคำนิยามต่อความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนในระยะติดตามผลดีกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ภัทรารุณ รักกลิ่น (2544, หน้า 75) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกความฉลาดทางอารมณ์กับการควบคุมตนเองต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุรศักดิ์วิทยาคม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกความฉลาดทางอารมณ์มีความฉลาดทางอารมณ์ในระยะติดตามผลสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพเรียนรู้เลือกอาชีพเหมาะกับตนเอง และสามารถนำเอาบทเรียนที่ได้จากโปรแกรมการแนะแนวอาชีพไปใช้ในการพิจารณาการเลือกอาชีพได้ต่อไป จึงเป็นผลให้คะแนนการเลือกอาชีพของกลุ่มทดลอง ในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

6. คะแนนการเลือกอาชีพของนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนว ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 10 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 6 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ เลือกอาชีพในระยะติดตามผลและระยะหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากว่า เมื่อกลุ่มทดลองได้ผ่านการแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมการแนะแนวอาชีพตลอด 6 สัปดาห์ จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้เรื่องการเลือกอาชีพ และความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการเลือกอาชีพทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งคมเพชร ฉัตรศุภกุล (2529, หน้า 5) ที่กล่าวว่า รากฐานที่สำคัญที่ช่วยให้เด็กสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างฉลาดนั้น คือการเรียนรู้ข้อมูลรายละเอียด และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับอาชีพอย่างลึกซึ้ง และข้อสำคัญที่สุดคือ ข้อมูลที่ได้ต้องมีความเที่ยงตรงถูกต้องและเป็นปัจจุบันเสมอ จึงสามารถนำมาเป็นข้อมูลเพื่อประกอบการวางแผนทางในการเลือกอาชีพที่ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมยึดถือแนวทาง หลักการ และวิธีการเลือกที่ถูกต้อง เพื่อใช้พิจารณาในการวางแผนเป้าหมายชีวิตเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่อย่างมีคุณค่า และมีความหมาย ซึ่งมีผลทำให้การเลือกอาชีพได้ดี แม้เวลาของการทดลองจะผ่านไปก็ไม่ได้ทำให้คะแนนการเลือกอาชีพต่ำลงจนแตกต่างจากระยะหลังการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดา จันทรสุโข (2539, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกระจ่างคำนิชมในการสร้างเหตุผลเสริมจริยธรรมด้านวินัยในตนเองเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคงคาราม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งการจัดกิจกรรมคล้ายคลึงกับการจัดโปรแกรมแนะแนวอาชีพ ผลของการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจ่างคำนิชมมีเหตุผลเสริมจริยธรรมด้านวินัยในตนเองเกี่ยวกับการเรียนในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของอำไพ บุญคำฟู (2538, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มต่อความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลของการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกกระบวนการกลุ่มซึ่งมีการจัดกิจกรรมคล้ายกับโปรแกรมแนะแนวหลายประการ มีความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า แม้เวลาผ่านไปนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพก็ยังมีคะแนนการเลือกอาชีพในระยะติดตามผลและระยะหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมแนะแนวอาชีพมีผลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนคือ นักเรียนที่ได้รับการแนะแนวอาชีพตามโปรแกรมแนะแนวอาชีพสามารถเลือกอาชีพได้ดีขึ้นและดีกว่ากลุ่มควบคุม สามารถนำโปรแกรมการแนะแนวอาชีพนี้ไปเป็นแนวทางในการจัดบริการแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้
2. โปรแกรมการแนะแนวอาชีพนี้สามารถเป็นแนวทางในการจัดแนะแนวอาชีพกับนักเรียน โดยทำการอบรมครูประจำการ หรือเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ในเรื่องแนะแนวอาชีพพอสมควร เป็นผู้ดำเนินการแนะแนวอาชีพแทนบุคลากรทางการแนะแนวโดยตรง
3. นำความรู้ในการจัดโปรแกรมการแนะแนวอาชีพไปเสนอกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเผยแพร่ไปยังครูในโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อประโยชน์จะได้เกิดกับเด็กนักเรียน
4. เมื่อนำโปรแกรมแนะแนวอาชีพนี้ไปใช้จริง ๆ ควรขยายเวลาในการจัดกิจกรรมการแนะแนวอาชีพให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน และควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้รู้จักตนเองและอาชีพเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. โปรแกรมแนะแนวที่สร้างขึ้นนี้ใช้สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรสร้างโปรแกรมแนะแนวอาชีพสำหรับนักเรียนระดับอื่น ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายในชั้นปีที่ 4 และปีที่ 5 เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการแนะแนวอาชีพในตัวแปรอื่น ๆ เช่น เจตคติในการเลือกอาชีพ ค่านิยมในการเลือกอาชีพ
3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างบุคลากรในอาชีพต่าง ๆ กับความต้องการของตลาดแรงงานของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว